

ROMÂNIA		
Înalta Curte de Casație și Justiție		
Secții Unite		
Intrare dosare	<u>21</u>	nr. <u>17</u>
Anul <u>2024</u>	luna <u>07</u>	ziua <u>09</u>

Către

ROMÂNIA

**ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COLEGIUL DE CONDUCERE**

Nr.81/20 iunie 2024

**Către,
Înalta Curte de Casație și Justiție,
Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii**

Prin Hotărârea nr. 84 din 20 iunie 2024, Colegiul de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a hotărât sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii privind *interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 75 din Legea nr.85/2014*, sub aspectul măsurilor procesuale pe care le poate dispune instanța de judecată în situația promovării căii de atac de către ambele părți, în condițiile în care față de debitoare s-a deschis, în cursul soluționării căilor de atac, procedura insolvenței, iar criticile acestora privesc aceeași creanță dedusă judecății.

I.Problema de drept care a generat practica judiciară neunitară

Problema de drept ce a generat practica divergentă este de a se stabili interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 75 din Legea nr. 85/2014 privind măsurile procesuale pe care le poate dispune instanța de judecată în situația existenței a două căi de atac, atât a creditorului, cât și a debitorului și a aceleași acțiuni civile, în condițiile în care față de debitor s-a deschis, în cursul soluționării căilor de atac, procedura insolvenței, iar criticile acestora privesc aceeași creanță dedusă judecății.

II.Cadrul legal incident

Dispozițiile legale sunt cele prevăzute de art. 75 alin.1 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare:

Art. 75 - (1) *De la data deschiderii procedurii se suspendă de drept toate acțiunile judiciare, extrajudiciare sau măsurile de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului. Valorificarea drepturilor acestora se poate face numai în cadrul procedurii insolvenței, prin depunerea cererilor de admitere a creanțelor. Repunerea pe rol a acestora este posibilă doar în cazul desfășurării hotărârii de deschidere a procedurii, a revocării încheierii de deschidere a procedurii sau în cazul închiderii procedurii în condițiile art. 178. În cazul în care hotărârea de deschidere a procedurii este desfășurată sau, după caz, revocată, acțiunile judiciare*

sau extrajudiciare pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului pot fi repuse pe rol, iar măsurile de executare silită pot fi reluate. La data rămânerii definitive a hotărârii de deschidere a procedurii, atât acțiunea judiciară sau extrajudiciară, cât și executările silite suspendate încetează.

(2) Nu sunt supuse suspendării de drept prevăzute la alin. (1):

a) căile de atac promovate de debitor împotriva acțiunilor unui/unor creditor/creditori începute înaintea deschiderii procedurii și nici acțiunile civile din procesele penale îndreptate împotriva debitorului;(...)

Art. 242 - Prevederile cap. I, cu excepția celor cuprinse în secțiunea a 6-a, se vor aplica în mod corespunzător procedurii falimentului societăților de asigurare/reasigurare, cu derogările prevăzute în acest capitol.

III. Orientări jurisprudențiale regăsite în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția a II-a civilă

Referitor la problema de drept ce face obiectul prezentei solicitări de sesizare cu recurs în interesul legii, în jurisprudența Secției a II-a civile au fost identificate 4 orientări jurisprudențiale.

1. *Într-o primă opinie*, s-a statuat în sensul suspendării judecării căilor de atac a apelului/apelurilor promovate de ambele părți.

2. *Într-o a doua opinie*, s-a apreciat că se impune continuarea judecării apelurilor promovate de ambele părți.

3. *Într-o a treia opinie*, s-a apreciat că se impune suspendarea/încetarea judecării apelului/recursului reclamantului și continuarea judecării apelului/recursului părâtei aflate în procedura insolvenței/falimentului.

4. *Cea de a patra opinie* este în sensul încetării judecării recursurilor declarate de ambele părți.

Motivele reținute de către completurile de judecată în sprijinul fiecăreia dintre opinii

1. *În argumentarea primei opinii*, s-a reținut că suspendarea de drept a tuturor acțiunilor judiciare sau extrajudiciare și a măsurilor de executare silită îndreptate împotriva societății de asigurare/reasigurare, în temeiul art. 262 alin. (4) din Legea nr. 85/2014, reprezintă un efect al deschiderii procedurii falimentului societății de asigurare. Această suspendare operează prin efectul legii și trebuie numai constatată de instanța de judecată.

Legiuitorul a urmărit, prin norma imperativă prevăzută de textul legal anterior-menționat, concentrarea tuturor litigiilor având ca obiect averea debitorului, în competența exclusivă a judecătorului-sindic.

Asigurarea judecării în mod unitar de către judecătorul sindic a tuturor cererilor îndreptate împotriva debitorului societate de asigurare ce pot afecta patrimoniul acestuia este scopul avut în vedere de textul legal instituit prin art. 262 alin. (4) din Legea nr. 85/2014, indiferent dacă prin

acestea se urmărește recuperarea unor creanțe comerciale ori a unor creanțe din asigurări, în condițiile în care acest text de lege nu conține vreo dispoziție de exceptare de la măsura suspendării.

Așadar, ținând cont de faptul că suspendarea de drept prevăzută de art. 262 alin. (4) din Legea nr. 85/2014 este obligatorie, nu facultativă și având în vedere calitatea debitoarei de societate de asigurare față de care s-a deschis procedura falimentului, Înalta Curte a constatat că s-a dispus, în mod corect, suspendarea judecării apelurilor.

În acest sens a se vedea decizia Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 47 din 16 ianuarie 2020.

2. În cea de-a doua opinie, prin care s-a statuat în sensul continuării judecării apelurilor promovate de ambele părți, s-a reținut că dispozițiile art. 262 din Legea nr. 85/2014 se corelează cu cele ale art. 75 alin. (2) din aceeași lege, care reglementează situațiile de excepție în care măsura suspendării de drept nu se aplică.

Au fost reținute statuările obligatorii ale instanței de contencios constituțional, regăsite în decizia nr. 690/2018, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 210 din 18.03.2019, Partea I, cât și interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii prin decizia nr. 19/2022, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1061 din 02.11.2022, Partea I, apreciindu-se că instanța de apel avea obligația de a respecta dezlegările date prin aceste decizii, neputând fi excluse de la aplicare dispozițiile cu caracter general cu care norma specială se completează, respectiv art. 75 alin. (2) din Legea nr. 85/2014.

Aceasta presupunea raportarea, în contextul art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, la sfera acțiunii civile, astfel cum aceasta este definită prin art. 29 Cod procedură civilă, concomitent cu corelarea art. 75 alin. (2) din aceeași lege și evaluarea modului în care teza suspendării de drept a acțiunii este incidentă atunci când împotriva hotărârii primei instanțe declară apel atât debitorul cât și creditorul, în acord cu dispozițiile procedurale impuse prin art. 471 Cod procedură civilă, cu atât mai mult cu cât apelul principal promovat a aparținut debitorului intrat în insolvență.

Se arată în motivarea soluției adoptate că, excluzând de la aplicare dispozițiile art. 75 din Legea nr. 85/2014, instanța de apel nu a făcut în cauză un raționament necesar, pronunțând hotărârea cu încălcarea legii.

În acest context, s-a apreciat că recurenta-reclamantă, titulară a apelului incident, justifică, în calitatea sa de titular al cererii de chemare în judecată, interesul finalizării procesului pe care l-a demarat și reevaluarea incidenței suspendării de drept în cauză.

În concluzie, găsim fondat motivul de recurs formulat în cauză, Înalta Curte de Casație și Justiție, cu majoritate, a decis admiterea recursului, casarea încheierii atacate și trimiterea cauzei instanței de apel pentru rejudecare.

În acest sens a se vedea decizia Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 2500 din 23 noiembrie 2022, pronunțată cu opinie separată în sensul celei de a treia orientări jurisprudențiale.

3. În cea de a treia orientare jurisprudențială, se arată că efectul deschiderii procedurii insolvenței este suspendarea acțiunii civile judiciare/extrajudiciare care are ca obiect realizarea unei creanțe împotriva debitorului născute înaintea declanșării procedurii, ca acțiune civilă individuală sau proces civil concret, în sensul dat de art. 29 din Codul de procedură civilă, indiferent de stadiul procesual în care se află (fond, apel, recurs, contestație în anulare sau revizuire ori, după caz, fond înaintea tribunalului arbitral, acțiune în anularea hotărârii arbitrale sau recurs la soluția primită din partea curții de apel), cu excepția cazului în care acțiunea/procesul se află într-o cale de atac exercitată de debitor.

S-a reținut că legiuitorul a înțeles să excepteze de la suspendarea de drept, printre altele, și căile de atac promovate de debitor împotriva acțiunilor unor creditori, începute înaintea deschiderii procedurii. Întrucât art. 75 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2014 instituie un caz de excepție, iar dispozițiile art. 262 alin. (4) din aceeași lege nu pot produce efecte în ceea ce privește căile de atac promovate de către societatea debitoare, s-a apreciat că nu se impunea suspendarea cauzei cu privire la apelul exercitat de societatea de asigurare.

Potrivit acestei orientări jurisprudențiale, în măsura în care deschiderea procedurii de faliment împotriva unei societăți de asigurare care are calitatea de pârâtă într-o acțiune prin care un creditor urmărește să își realizeze o creanță asupra ei intervine în timp ce litigiul se află pe rol în primă instanță, judecata trebuie suspendată ori încetată, în funcție de incidența criteriilor legale (rămânerea definitivă sau nu a hotărârii de deschidere a procedurii), iar dacă intervine ulterior pronunțării hotărârii primei instanțe, aplicarea art. 262 alin. (4) din Legea nr. 85/2014 presupune suspendarea judecării căii de atac, sub rezerva ca aceasta să nu fi fost declarată de chiar societatea falită.

Fiind situate în cuprinsul Capitolului I – Dispoziții comune, al Titlului II – Procedura insolvenței, s-a apreciat că rezultă fără putință de tăgadă, raportat la dispozițiile art. 242, că prevederile art. 75 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 sunt aplicabile și în procedura de faliment a unei societăți de asigurare/reasigurare.

Astfel, prin prisma dispozițiilor art. 262 alin (4) din Legea nr. 85/2014, s-a statuat că măsura suspendării apelului promovat de reclamant este legală, impunându-se continuarea judecării căii de atac a societății de asigurare.

S-a reținut și că pentru realizarea scopului Legii nr. 85/2014, descris în art. 2 din acest act normativ, legiuitorul a prevăzut unele limitări ale drepturilor creditorilor de a finaliza – începând cu data declanșării procedurii de insolvență – demersuri judiciare sau extrajudiciare paralele, de natură a-i compromite finalitatea prin afectarea predictibilității și securității procedurii judiciare, prin suprimarea caracterului colectiv și crearea unor breșe nepermise în natura unitară a acesteia.

Având în vedere scopul procedurii reglementate de Legea nr. 85/2014, legislatorul român a introdus în mod expres anumite excepții de la suspendarea de drept a tuturor acțiunilor judiciare, extrajudiciare sau a măsurilor de executare silită, excepții care sunt cuprinse în art. 75 alin. (2) din legea sus-menționată, la lit. a) fiind menționate, printre altele, căile de atac promovate de debitor împotriva acțiunilor unui/unor creditor/creditori începute înaintea deschiderii procedurii (mai precis, împotriva hotărârilor judecătorești nefavorabile debitorului).

De asemenea, și în procedura falimentului societăților de asigurare/reasigurare există o normă de trimitere expresă la prevederile de drept comun în materia insolvenței, ceea ce pune în evidență raportul de complementaritate pe care se grefează instrumentul de tehnică legislativă al

normei de trimitere. Tocmai acest raport de complementaritate face posibilă completarea normei speciale cu norma generală sub aspectele care, în cadrul normei speciale, nu au primit o reglementare expresă derogatorie de la norma generală, conform principiului *generalia specialibus non derogant*.

Dat fiind faptul că lit. a) a alin. (2) al art. 75 din Legea nr. 85/2014 instituie un caz de excepție de la măsura suspendării de drept, iar dispozițiile art. 262 alin. (4) nu pot produce efecte în ceea ce privește căile de atac promovate de debitor, s-a apreciat că nu se impunea suspendarea cauzei cu privire la apelul exercitat de societatea de asigurare pârâtă.

În acest sens a se vedea deciziile Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 925 din 26 aprilie 2023, nr. 819 din 5 aprilie 2023, nr. 1709 din 21 septembrie 2023, nr. 2409 din 16 noiembrie 2022, nr. 2175 din 25 octombrie 2022, nr. 2003 din 10 octombrie 2023, nr. 473 din 5 martie 2019, nr. 221 din 1 februarie 2018.

4. În argumentarea celei de a patra opinii, s-a reținut că, potrivit art. 75 alin. (1) teza finală din Legea nr. 85/2014, „*la data rămânerii definitive a hotărârii de deschidere a procedurii, atât acțiunea judiciară sau extrajudiciară, cât și executările silite suspendate încetează*”, aceste dispoziții legale fiind aplicabile și în cazul procedurii falimentului societăților de asigurare/reasigurare, potrivit normei de trimitere cuprinse în art. 242 din aceeași lege.

Prin urmare, s-a apreciat că măsura suspendării judecării este limitată în timp până la momentul rămânerii definitive a hotărârii de deschidere a procedurii, când acțiunea judiciară încetează.

Așadar, dacă până la rămânerea definitivă a hotărârii de deschidere a procedurii falimentului, s-au produs efectele suspendării, de la acel moment intervine încetarea acțiunii judiciare.

Cum litigiul se afla în recurs - ca formă de manifestare a acțiunii judiciare -, Înalta Curte, dând eficiență dispozițiilor legale sus-menționate, a decis încetarea judecării recursurilor declarate de reclamant și de societatea de asigurări pârâtă.

În acest sens a se vedea decizia Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 827 din 13 martie 2018.

➤ **Practica judiciară la nivelul curților de apel**

Prin adresa nr. 905 din 19 decembrie 2023, Secția a II-a civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție a solicitat, tuturor curților de apel, prin intermediul judecătorilor din cadrul secțiilor specializate în litigii cu profesioniști, desemnați în calitate de puncte de contact în cadrul Rețelei Naționale pentru Unificarea Jurisprudenței, transmiterea jurisprudenței relevante cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 75 din Legea nr. 85/2014 și la măsurile procesuale pe care le poate dispune instanța de judecată în situația promovării căii de atac de către ambele părți, în condițiile în care față de debitoare s-a deschis în cursul soluționării căilor de atac procedura insolvenței, iar criticile acestora privesc aceeași creanță.

Au răspuns acestei solicitări 9 curți de apel, respectiv Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești și Curtea de Apel Ploiești.

Sintetizând răspunsurile transmise de către cele 9 curți de apel mai sus indicate, concluzia majoritară care s-a desprins a fost aceea că, în situația promovării căii de atac de către ambele părți, în condițiile în care față de debitoare s-a deschis în cursul soluționării căilor de atac procedura insolvenței, iar criticile acestora privesc aceeași creanță dedusă judecății, se procedează la soluționarea ambelor căi de atac.

➤ Decizii de unificare a practicii judiciare

▪ **Decizia nr. 19 din 3 octombrie 2022¹** pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii cu privire la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 262 alin. (4) prin raportare la prevederile art. 75 din Legea nr. 85/2014

Prin această decizie, instanța supremă a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Cluj statuând că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 262 alin. (4), prin raportare la prevederile art. 75 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, *căile de atac promovate de debitorul societate de asigurare/reasigurare față de care a fost deschisă procedura falimentului, împotriva hotărârilor judecătorești prin care au fost soluționate acțiunile unui/unor creditor/creditori pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului introduse pe rolul instanțelor înaintea deschiderii acestei proceduri, nu sunt suspendate de drept.*

În considerentele acestei decizii se arată că „70. Scopul Legii nr. 85/2014 este, potrivit art. 2 din lege, instituirea unor proceduri de prevenire a insolvenței la care pot recurge debitorii aflați în dificultate și, respectiv, a unor proceduri colective de insolvență pentru acoperirea pasivului debitorului, în cadrul cărora debitorul beneficiază, atunci când este posibil, de șansa de redresare a activității sale.

71. Pentru realizarea unui asemenea scop legiuitorul a prevăzut unele limitări ale drepturilor creditorilor de a finaliza – începând cu data declanșării procedurii de insolvență – demersuri judiciare sau extrajudiciare paralele, de natură a-i compromite finalitatea prin afectarea predictibilității și securității procedurii judiciare, prin suprimarea caracterului colectiv și crearea unor breșe nepermise în natura unitară a acesteia.”(...)

Totodată, instanța supremă a reținut că „79. Măsura privind suspendarea de drept a tuturor acțiunilor judiciare sau extrajudiciare și a oricărei executări silite îndreptate împotriva societății debitoare ca urmare a intrării sub incidența Legii nr. 85/2014 se justifică prin natura specială a procedurii prevăzute de legislația insolvenței, procedură care impune

¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 1061 din 2 noiembrie 2022.